

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm VI. Quàm sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

3. *Electus, qui ius œconomi seu administrationis impetrauit, sed re ipsa non administrauit, pœnam hanc canonicam non incurrit.*

NOTANDVM I. In fraudem legis agere censetur, qui id ipsum, quod lex vetat, secundum effectum assequitur, quamuis alio prætextu, seu quæsto colore. Cui consentit l. contra, 29. ff. de legibus, & reg. vlt. in 6. *Certum est, quod is committit in legem, qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem.* Exemplum hic habemus: Prohibitum est, ne electus se ingerat administrationi: Ille autem non ingerit se electioni, vt electus; sed quæsto titulo œconomi, seu administratoris: re ipsa tamen id ipsum assequitur, quod canon vetat. Cæterum per auctoritatem Sum. Pontificis potest electus, interim dum habilis fiat ad prælaturam, quia v.g. ætatem legitimam nondum habet, Ecclesiæ Oeconomus constitui, vt constat ex c. cum nobis, 19. extrâ, hoc tit. iun. Gl. ver. procuratorem concedimus.

Aliud exemplum: Prohibitum est, ne quis duo beneficia curata in titulum possideat: Quod si iam aliquis vnum in titulum, & alterum in commendam perpetuam impetret, in fraudem legis id agit; cum perpetua commenda titulo beneficij æquiualeat, quare nemini concedi potest, præter Sum. Pontificem, cuius est in canone dispensare, sicuti indicatur in Trident. Sess. 7. c. 4. de reformat.

Circa pœnam hoc c. decretam duo dubia sunt: Primum: An, & quomodo differat à pœna, quæ habetur c. qualiter, 17. extrâ, hoc tit. Dux sunt opiniones, quas hic Gl. refert, ver. priuatos. Prima, quam vt communio-rem sequitur Abb. in cit. c. qualiter: Quod hic corrigatur ius antiquum: quia olim electio eius, qui se electioni ante confirmationem immiscuit, per sententiam irritanda fuerit, vt significatur in cit. c. qualiter; iam verò ipso iure irrita sit. Sed obstat huic sententiæ, quod sine necessitate iuris antiqui correctio introducatur. Altera, quam hic sequitur Io. Monachus: Casum huius c. esse diuersum; quia hic non punitur electus, qui absolutè

administrare ante confirmationem præsumpsit, sed qui in fraudem canonis id egit, quæsto colore, seu prætextu œconomiæ impetratæ. Quod factum, quia in se dolum continet, videtur grauius puniendum, vt talis ipso facto excidat iure electionis, si quod habeat. Ego verò arbitror, probabilius dici, quod etiam in c. qualiter contineatur pœna latæ sententiæ, ita vt ingerens se administrationi, ipso facto priuationem incurrat; licet opus sit sententiâ, & executione Superioris. Ob quam causam Pontifex ibi ait, electionem irritandam esse, id est, irritam declarandam, tum quia electus in eo casu indignus erat, tum quia ante acceptam confirmationem administrare cœpit. Hoc autem c. 2. fit extensio eius pœnæ, saltem interpretatiua, quod etiam locum habere debeat, in casu, quo aliquis administrationi dignitatis se immiscuit, quæsto titulo seu prætextu œconomiæ.

Alterum dubium. Si electus ius œconomi seu administratoris impetrauit, sed re ipsa non administrauit, vtrum pœnam hanc canonicam incurrat? Facilis est responsio cum Gl. communiter recepta, ver. eo ipso; Quod non incurrat; quia verba legis pœnalis intelligi debent cum effectu, iuxta c. relatum, 4. de clericis non residentibus: Et constitutio lata in facientem, non censetur comprehendere eum, qui parat se ad faciendum, ait Gl. margin. hic.

CAPITVLVM VI.

Quam sit.

PARAPHRASIS.

Cum Ecclesijs noxium sit, si prælaturæ longo tempore vacent, statutum est in eodem Lugdunensi Concilio sub Gregor. X. c. 5. Si electio celebrata fuerit, electores cum primùm commodè possunt, electo præsentent, eiusque consensum requirant: Electus autem intra mensem à die presentationis numerandum, si consentire velit, consensum exprimere teneatur: Quod si ultra distulerit, iure, si quod ex electione acqui-

acquisuerat, hoc ipso priuatus existat: nisi talis persona sit, quæ eligitur, vt electioni absque Superioris sui licentia consentire non possit: quo casu electus, vel electores, qua fieri potest celeritate, licentiam à Superiore procurare debent. Alioquin, si intra tempus, quod consideratis circumstantiis locorum, &c. sufficiens videri potest ad impetrandam Superioris licentiam, ea non habeatur; electores ad aliam electionem accedendi liberam facultatem consequuntur. Porro electus intra tres menses à præstito consensu numerandos confirmationem petere tenetur: alioquin ius electionis ipso facto amittit. Eademque est ratio in postulatione, vt Gl. hic adiecit ver. vacuetur.

SUMMARIUM.

1. *Et si ordinariè nemo cogi possit, vt consentiat electioni ad prælaturam, dignitatem, aut aliis beneficiorum prouisionibus: potest tamen quis cogi ob ecclesie necessitatem, vel magnam utilitatem.*
2. *Melius agit electus, si acceptet prælaturam, modo id agat, non vt præsit, sed vt multis proficiat ad gloriam Dei, & magis idoneus non adsit, qui, eo recusante, eligendus sit.*
3. *Electus, v. g. Religiosus, ad alterius abbatia monasterium, nisi intra debitum tempus licentiam impetret, iure quaesito priuatur; & nisi electores intra trimesstre tempus tum ad electionem procedant, illa vice & illi iure eligendi priuati sunt.*
4. *Licentia autem tali petenda est à proximo Superiore, cui monasterium subiectum est.*
5. *Electus intra mensem post impetratam licentiam consentire debet.*
6. *Superior ordinariè compelli non potest ad dandam licentiam.*

NOTANDVM I. Ordinariè aliquis non cogitur consentire electioni ad prælaturam, aut quamuis dignitatem; sed potest etiam recusare. Idemque dicendum de alijs be-

neficiorum prouisionibus, vt colligitur ex c. si tibi absentis, 17. de præbend. in 6. Quia in uiro beneficium non datur, reg. 69. ff. Et non potest liberalitas, seu donatio nolenti acquiri, l. hoc iure, 19. §. Non potest, ff. de donationibus.

Dixi autem ordinariè: Nam propter Ecclesie necessitatem, aut magnam utilitatem Superior, qui ius imperandi habet in tali casu, cogere potest ad prælaturam acceptandam, vt docet S. Th. 2. 2. q. 185. a. 2. & colligitur ex c. sicut is, 1. q. 6. & c. ante omnia, 7. d. 40. vbi S. Augustinus Epist. 148. ad Valerium Episcopum scribens, ait; Vim sibi factam esse in promotione ad Episcopatum. Necessè tamen est, vt qui initio iniustus est, postea consensum præbeat: cum sine libero consensu electio, aut prouisio perfici nequeat.

QUÆRES: Vtrum melius, magisque laudandum sit, electioni consentire, an vero ex humilitate recusare? Respondeo: Melius agit electus, si electioni canonicè consentiat, non vt præsit, sed vt multis proficiat ad gloriam Dei: dummodò nemo magis idoneus adsit, qui, eo recusante, eligendus sit. Ratio est: Quia ex motiuo charitatis agit, quæ præstantissima virtus est. Neque obstat, quòd alius æquè idoneus adsit: Nam iste vocationem habet ex electione: ideo merito præferendus est alteri. Imò, tametsi alius magis idoneus adsit, non erit reprehendendus, qui vocationi, electionique suæ consensum dederit; modò & ipse idoneus sit: melius tamen hoc casu ager, si prælaturam in magis idoneum transferri fategerit. Quòd si verò ita res comparata sit, vt electus præ alijs idoneis videatur ad Ecclesiam regendam, tum iure naturali ex charitatis virtute obligatur ad acceptandum, vt dixi lib. 4. Theol. mor. tr. 2. c. 15. q. 3. Porro, vtrum prælaturam appetere licitum sit, disputauimus eod. tract. 2. c. 15. q. 2.

NOTANDVM II. Si electus, v. g. Religiosus, ad alterius Abbatie Monasterium, intra tempus, quod ad petendam & impetrandam licentiam, spectatis circumstantiis boni viri iudicio sufficiat, eam non impetret per se, vel alium, neque electores pro ipso impet-

CAPITVLVM VII.

Perpetua.

impetrent, post lapsum eiusmodi temporis priuatur electus omni iure, vt ad aliam electionem procedendum sit, atque nisi procedant electores intra tres menses, iuxta c. Ne pro defectu 41. hoc tit. ea vice iure eligendi priuati existant. Ita ex hoc c. ver. liberam, collegit hic Ioan. Monachus, sed postea aperte definitus est à Benedicto XI. extrauag. communi, quæ incipit: *Si Religiosus*.

4 **QVÆRES** primò: A quonam Superiore licentiam petere debeat is, qui ecclesiæ alicui affixus est, ita vt transire inde non possit? Respondeo. Petendam esse à proximo Superiore; videl. ab Abbate, & Episcopo, cui Monasterium subiectum est; à Pontifice vero, si electus sit Cardinalis, vel Abbas, aut Religiosus Monasterij, quod Sedi Apostolicæ immediatè subiectum est.

5 **QVÆRES** secundò: Postquam electus licentiam consentiendi impetrauit, habetne integrum mensem, seu triginta dies, ad deliberandum? Responso est affirmatiuè, cum Gl. ver. conditio, Ioan. Monacho, n. 8. ver. Sed obienta: Quia tempus iure statutum non debet currere impedito, c. quia diuersitatem, de præbend. Sed electus consentire non potuit ante impetratam licentiam: Ergo ante impetratam licentiam non incipit tempus xxx. dierum, siue vnus mensis ad deliberandum concessus.

6 **QVÆRES** tertio: Vtrùm Superior compelli possit ad licentiam dandam. Respondeo cum eodem Ioan. Monacho n. 12. Ordinariè compelli non posse, arg. c. ad aures, 5. de tempor. ordinationum: quia hæc est gratia quædam, ad quam faciendam nemo compellitur iuxta c. precariæ, 10. q. 2. Dixi autem *ordinariè*: Quia si necessitas postulet, vt subueniatur alicui v. g. Monasterio, compelli potest Abbas, vt Religiosum suum ad Abbatiam vel aliam administrationem transferri consentiat, si causam rationabilem negandi non afferat. Quia hoc casu ex æmulatione negare censetur; si nolit alteri prodesse eo casu, quod sibi seu Monasterio parum, aut nihil oberit.

* * *

Dubitatum fuit, vtrùm pœnas decretas in c. Cum in cunctis, de elect. incurrant electores, si in personam indignam vota sua scienter dixerint, sed electio communis secuta non sit, quamuis scrutinium publicatum. Hanc quæstionem definiens Gregor. X. in eodem Concilio c. 6. Respondit: Tametsi hi grauius peccarint, & ob id etiam ab Apostolica Sede puniri possint; tamen pœnas c. cum in cunctis, decretas contra indignum eligentes in hoc casu Capitulares non incurrunt: ideòque ad aliam electionem procedere possunt, imò debent. Ratio responsionis est, quam hic affert Ioan. Andreas: Quia pœna intelligi debet cum effectu, c. relatum, de clericis non residentibus: Isti autem non processerunt ad electionem, quippe quæ post publicatum scrutinium nomine Capituli communiter fieri debet: Ergo non incurrunt pœnas decretas contra eligentes indignum. Cæterum, si in aliqua Ecclesia consuetudine, vel priuilegio obtentum sit, vt per suffragia à singulis præstita & publicata in Capitulo electio perficiatur eius, qui maiorem Collegij præsentis partem habet; tum dicendum est, electores incurrere pœnas c. cum in cunctis, si tali modo indignum scienter elegerint. Quia ea constitutio ab Alexandro III. generatim edita est contra eligentes indignum, antequam forma electionis ab Innocent. III. in c. quia propter, constituta esset.

CAPITVLVM VIII.

Nulli.

PARAPHRASIS.

Eligentes aliquam personam, postquam electio publicata est, audiendi non sunt, si eam oppugnare velint, obijciendo ipsi electo aliquod crimen vel defectum: Nisi causa impugnationis postea accesserit, v. g. quia electus administrationi se statim immis-

E e e

immis-